

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

והיננו מודים. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

את השאלון המלא נא לשלוח לדוא"ל: ledorot@pmo.gov.il פרטים נוספים ושאלות בטלפון כוכבית *8840 נא למלא את הפרטים האישיים בנספח ולאשר בחתימתכם את פרסום הסיפור באתר. יש לשלוח את הנספח בדואר: ת.ד. 2512 מגדלי ויטה בני ברק 5112401 או בפקס: 02-5605034 ניתן לסרוק את הנספח ולהעבירו בדוא"ל בצמוד לשאלון.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: זילברמן	שם פרטי: גאולה
----------------------	-------------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: שטול	בלועזית Stul	שם נעורים: Stul
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: גאולה	בלועזית	מין: נ
מקום לידה (ישוב, מחוז): וודבה	בלועזית wlodawa	תאריך לידה: 7/2/1933
שם פרטי של האב: ישראל	שם פרטי ושם נעורים של האם: פרידה טרייברמן	ארץ לידה:
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):	שם נעורים של האישה:	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה : וודבה	בלועזית wlodawa	ארץ המגורים: פולין
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: אין	מקצוע לפני המלחמה: אין	חבר בארגון או בתנועה:
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): פולין, רוסיה, קירגיסטן, קזחסטן		
האם היית בגטאות? אילו ומתי? לא		
האם היית במחנות? אילו ומתי? לא		
מקום השחרור: קזחסטן	תאריך השחרור: 1946	
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?	לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? פולין	
מקומות/מחנות בדרך לארץ: לא	שנת עליה: 1950	שם האנייה (אם עלה בדרך הים):

אנא ספרי על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון):נא לכתוב בגוף ראשון

נולדתי בשנת 1933 ב-wlodawa. היו לי שלוש אחיות. אבי היה סוחר ואימי עקרת בית. רוב העיירה היו יהודים. ברחוב שלי למשל היו רק שתי משפחות לא יהודיות (רחוב 11 okulnik). ביתי עדיין עומד על תילו עד עצם היום הזה. לבן דודי היתה חנות לאופניים. עיירתי נמצאת קרוב מאוד לנהר הבוג. לסבתא שלי היתה חנות, שעדיין עומדת על תילה. היו הרבה "חיידרס", "שטיבלך"(מקומות תפילה), בתי כנסת רבים. היו חתונות ושמחות רבות במשפחה.

נא ספרי על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

הגרמנים נכנסו לעיירתה עם הרבה טנקים ואופנועים. עם כניסת הגרמנים משפחתי ברחה לכפר קטן כדי להסתתר, ואחרי שבועיים חזרו לעיירתי. כשחזרתי לעיירתי סיפרו לי שהגרמנים הכניסו את הגברים לבתי כנסת ולא נתנו להם לצאת מהם והרגו כמה אנשים. אחרי שבועיים הגרמנים נסוגו, והרוסים נכנסו. הרוסים נשאו שבועיים, ונסוגו גם הם. אז הגרמנים חזרו מחדש, ונשאו שם עד סוף המלחמה. סבתא שלי זכרה את הגרמנים ממלחמת העולם הראשונה, שהם היו אז בסדר. לכן רוב המשפחה חשבה שאין צורך לברוח, בגלל הזיכרונות הטובים מהגרמנים של המלחמה הקודמת. רק הגברים חששו שיקחו אותם לעבודות כפייה, כפי שהיה במלחמה הקודמת, אבל אף אחד לא חשב בכלל שלנשים וילדים צפויה איזושהי סכנה כלשהיא. אבא שלי עבר לצד הרוסי יום אחד, כי פחד שיילקח לעבודות כפייה. אחרי יום חזר לעיירה, ושכנע את שאר משפחתי לבוא עימו(כי לא רצה להיפרד מהם).

כמו כן הוא שכנע את שני אחיו ואת משפחותיהם לעבור עימו לצד הרוסי. כך משפחתי הגרעינית והמשפחות הגרעיניות של שני דודיה עברו לצד הרוסי. הם הגיעו לקולחוז ליד העיר צ'רניגוב, שכיום נמצאת בבלרוס. משם עברו לצ'רניגוב עצמה, שם אבי עבד במפעל. בצ'רניגוב חיו בדירה קטנה, על הקירות היו תמונות של סטלין ולנין. מצ'רניגוב עברנו לרובנה, עיר שכיום נמצאת במערב אוקראינה, אבל בימים ההם היתה במזרח פולין. עשינו זאת על מנת להתקרב למשפחה שנשארה בחלק הגרמני. אימי התגעגעה מאוד למשפחתה ומאוד רצתה לחזור, ודיברה לעיתים תכופות עם סבתי בצעקות משני עברי נהר הבוג, שהיה הגבול בין השטח הגרמני והרוסי. ברובנה שהתה משפחתה פחות משנה.

הרוסים עשו רשימות של מי שרוצה לחזור לצד הגרמני, ומשפחתי נרשמה. כמו כן משפחת דוד אחד שלי גם כן נרשמה, אך דודי השני היה חולה, ולכן לא נרשם. משפחת הדוד השני נרצחה במבצע ברברוסה. מטרת הרוסים היתה לא להחזיר את הגולים הפולנים לצד הגרמני, אלא לגלות מי לא "נאמן" לברית המועצות. את כל מה שנרשם הגלו לסיביר. וכך הגלו הרוסים את משפחתי. לדודי שכן נרשם היו 4 ילדים, שני בנים ושתי בנות. את הדוד ושתי בנותיו הרוסים תפסו ושלחו לסיביר, אך שני הבנים הסתתרו בבדיעם וכך לא נתפסו. לכן גם הם נרצחו במבצע ברברוסה. מכל משפחתי אשר נשארה בצד הגרמני, שרדו רק שני בני דודים שלי, שנהפכו לפרטיזנים. היא פגשתי אותם אחרי המלחמה, והם סיפרו לה שאת סבתי הגרמנים חיסלו במיטה בזמן אקציה, כיוון שהיא סירבה לצאת באומרה כי היא מעדיפה להירצח במיטתה מאשר בחוץ. בדודי ירו ברחוב. בן דוד אחד שהיה פרטיזן נסע לארה"ב אחרי המלחמה, והשני עלה לארץ. אצל בן דוד אחד הגרמנים ירו באשתו, והוא לקח את ילדו והסתתר בבור ליד תחנת רכבת. אחרי ששהו שם כיום שלם, הילד היה רעב מאוד לכן אביו יצא מהבור וחיפש אוכל בסביבה. בזמן שהוא חיפש אוכל גרמנים גילו את הבור וחסלו את הילד ולכן הוא הצטרף לפרטיזנים לנקום. שני בני הדודים נקמו במשת"פים, פולנים ואוקראינים כאחד. אך היא מדגישה שאצל האוקראינים רמת שיתוף הפעולה עם הגרמנים היתה גבוהה לאין שעור מאשר אצל הפולנים.

כאמור, אותי ואת משפחתי הגלו הרוסים לסיביר. הם העלו אותנו על קרונות בקר, אבל בשונה מהגרמנים הם לא דחסו כמות עצומה של אנשים לכל קרון. כמו כן היו דרגשים, וסופקו אוכל ושתייה. משום כך התמותה במהלך המסע הייתה נמוכה מאוד. לקח לנו זמן רב להגיע לסיביר, כולל תקופת זמן באונייה על נהר ה-Lena. בסוף שנת 1940 הם הגיעו ל-Opkasheva, שנמצאת ליד סין, ושם היתה במהלך 1942. הגברים עסקו בחטיבת עצים, והנשים היו גוזמות ענפים וכך נהיו בולי עץ, אותנו שלחו במעלה הנהר. ילדים קיבלו 200 גרם לחם ליום, ומבוגרים עובדים קבלו 300 גרם ליום. חילקו קצת שעורה מבושלת. לכן

הם היו רעבים מאוד כל הזמן. לפעמים אימא שלי נתנה לי את מנת הלחם שלהכשהיה רעב כבד. נותרנו בחיים כי גידלנו מעט תפוחי אדמה בחלקה קטנה שהוקצתה להם. הלחם היה עיסה נוקשה מלאת קש שהיה קשה לבלוע. גרו 8-10 משפחות בחדר. בחורף היו המון עכברושים ענקיים בכל מקום ששרטו אנשים. היינו תולים שאריות אוכל על התקרה כדי שהעכברושים לא יגיעו אלינו, אך ללא הועיל. בקיץ היו המון פשפשים שמצצו דם וגרמו לאנשים להתגרד "כמו משוגעים". היו גם המון כינים. אימא שלי נפטרה שם ב-1941 מדלקת כליות, עוד בחורף הראשון. רצו לשלוח את הילדים לבית יתומים, אך אבי לא הסכים. לפעמים היו שולחים את אבי למשימות למשך חודש-חודשיים, שבהעדרו הם היו צריכים להסתדר לבד.

בסתיו 1942 נחתם הסכם בין פולין וברית המועצות, ששחרר את הגולים הפולנים מהמחנות בהם הם שהו. לכן שוחררנו גם כן, וניתנה לנו האפשרות לבחור לאיפה הם רוצים לעבור, העיקר שיהיה באסיה בלבד. בחרנו לנסוע לקירגיסטן כי שם לא היו הרבה אנשים, הרוב נסעו לאוזבקיסטן ולכן הרבה מתו שם מכולרה. נסענו לקירגיסטן על מיכלית של דלק, וחיינו על אפונה בלבד. הגענו לעיר Bielayovsk שבקירגיסטן. משם הם נלקחנו לקולחוז, בו שהינו כמעט שנתיים. זו היתה התקופה היותר טובה שלי בברית המועצות, שכן שם היה די מזון. היא הלכתי לבית ספר, ואבי טיפל בסוסים. אכלנו סלק שקטפו בשדות. אבי היה מגניב לנו מעט קמח, שהוקצה כמזון לסוסים. התקופה הטובה הסתיימה כשאבי שחט פרה בשחיטה כשרה, יהודי הלשין עליו והוא נכלא בבית סוהר. לכן היינו רעבות ביותר, כמעט גווענו ברעב. בטננו התנפחה מרעב. התגוררנו בצריף מחימר. שרדנו כי אכלנו מעט בבית הספר, וחיכנו שעות ארוכות בתורים לחלוקת לחם, שהיה לעיתים קרובות נגמר עד שהגיעו לראש התור. הייתי הולכת לבית הספר, שהיה רחוק מאוד. אחותי היתה נוסעת לכפרים למכור דברים, וכך השיגה עבורנו קצת אוכל. אני ואחותי חלינו בטיפוס, וטופלנו על ידי גויה טובה עד שהבראנו לבסוף. אחותי היתה כה חולה עד ששום בית חולים לא הסכים לקבל אותה בתואנה שמדובר בבזבז זמן כי היא תמות בכל מקרה בוודאות, היא הייתה על סף מוות אך הבריאה בנס, והיתה צריכה ללמוד שוב ללכת. אחרי חצי שנה אבי השתחרר, וכך איום הגוויעה ברעב הוסר.

כאמור, דוד אחד שלי ושתי בנותיו הוגלו גם כן לסיביר, וכשהשתחררו בעקבות אותו הסכם בין פולין לברית המועצות, נסעו לאוזבקיסטן. באוזבקיסטן מכר סיפר לדודה שאחיו ומשפחתו נמצאים בקירגיסטן, ולכן הדוד שלח מכתב לאחיו והזמין אותו לבוא אליו. אחרי שהאישיורים המתאימים ניתנו, אני ומשפחתי נסענו לטשקנט (בירת אוזבקיסטן) ברכבת נוסעים. משום נסענו ל-Juma, היכן שדודה גרה (במחוז סמרקנד). ב-Juma גרה עד שנת 1946, ואז חזרה לפולין. לא חזרתי לעירתי, משום שהיה מסוכן ליהודים לחזור לאזור ההוא כי הרגו רבים מהם. לכן נסעתי בשלונסק, אשר בשלזיה עילית. מדובר באזור שהיה שייך לגרמניה. הגרמנים גורשו משם אחרי המלחמה, וכך כמות עצומה של בתים התפנו, ואוכלו על ידי פליטים פולנים. אני עוד הספקתי לראות את אחרוני הגרמנים מגורשים משם, נתנו להם מריצה אחת עם צידה וגרשו אותם. אז נודע לי על שואת יהודי פולין. בנות דודתה נסעו מאוזבקיסטן לברלין והתכתבו איתי משם. בשנת 1948 היהודים בשלונסק רקדו ברחובות בעת הכרזת העצמאות. למדתי שם בבית ספר יהודי ביידיש. בשנת 1950 ניתן למשפחתי אישור לעלות ארצה. נסענו לגדנסק(דנציג) ומשם עלו על אונייה לארץ.

אנא ספרי על קורותיך מתום המלחמה ועד חייך בארץ:
(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

כשהגעתי ארצה למדתי עברית, ובהתחלה עבדתי בבית אריזה בפרדס. אח"כ עבדתי בבית תינוקות. לאחר – מן עברתי לחדרה, והתחתנתי בגיל 26 עם ניצול שואה. אחרי שהתחתנתי לא עבדתי והתנדבתי בהרבה דברים. כשבעלי חלה חזתי לעבוד, במעון לילדים עם קשיים סוציאליים. בעלי נפטר בשנת 2013. יש לנו שלוש ילדים, תשעה נכדים ונין אחד.

ראיון: גיא קמפנסקי, ראשון – לציון, פברואר 2014